

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА ІМ. І. КРИП'ЯКЕВИЧА
ЛЬВІВСЬКА МІСЬКА РАДА
УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ ІСТОРИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА
ЛКП "АРХЕОЛОГІЧНО-АРХІТЕКТУРНА СЛУЖБА М. ЛЬВОВА"

МАТЕРІАЛИ І ДОСЛІДЖЕННЯ
З АРХЕОЛОГІЇ
ПРИКАРПАТТЯ І ВОЛИНІ
ВИПУСК 12

Львів 2008

NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE
IVAN KRYPIAKEVYCH INSTITUTE OF UKRAINIAN STUDIES
L'VIV CITY COUNSEL
ADMINISTRATION OF PROTECTION OF HISTORICAL ENVIRONMENT
LCE "ARCHAEOLOGICAL-ARCHITECTURAL SERVICE OF L'VIV

**MATERIALS AND STUDIES
ON ARCHEOLOGY OF SUB-
CARPATHIAN AND VOLHYNIAN AREA
VOLUME 12**

L'viv 2008

УДК 904 (477.8) (082)
ББК Т4 (4Ук, 3) я 43
М-341

Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. Вип. 12. — Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. — 482 с.

У збірнику вміщено статті та публікації матеріалів з досліджень нових археологічних пам'яток заходу України, наукові розробки територіально-хронологічних проблем і культурно-історичних аспектів; розглядаються питання історії археології

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

д.і.н., академік НАН України *Ярослав Ісаєвич*, д.і.н., член-кореспондент НАН України *Володимир Баран*, д.і.н., професор *Денис Козак*, д.і.н. *Леонід Мацкевий*, д.і.н. *Олександр Ситник* (головний редактор), *Володимир Петегирич*, к.і.н. *Віра Гупало* (відповідальний секретар)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

д.і.н., професор *Лариса Крушельницька*
д.і.н. *Сергій Пивоваров*

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України

Комп'ютерна верстка:
к.і.н. *Наталія Булик*, *Руслан Коронецький*
Переклад на англійську:
Руслан Коронецький та автори

Тексти публікуються в авторській редакції

© Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України та автори статей

Обкладинка:

Реконструкція слов'янського житла VI–VII ст. Експозиція Археологічного музею Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

Фортитул:

Горщик з могильника ульвівської групи другої половини IX–VIII ст. до н.е. с. Рованці Луцького району Волинської області. Розкопки Д. Павліва, 1990.

ISBN 978-966-02-4745-1

УДК 904 (477.8) (082)
ББК Т4 (4Ук, 3) я 43
М-341

Materials and studies on archeology of Sub-Carpathian and Volhynian area. Volume 12. – L'viv: Ivan Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, 2008. – 482 p.

The collection contains articles and publications of materials of researches of new archaeological sites of the West of Ukraine, explorations in research problems of cultural and historical aspects, investigations of questions of history of archeology

EDITORIAL STAFF:

Professor member of the National Academy of Sciences of Ukraine *Iaroslav Isaievych*, professor, corresponding member of the National Academy of Sciences of Ukraine *Volodymyr Baran*, professor *Denys Kozak*, professor *Leonid Matskevyy*, professor *Olexander Sytnyk* (chief editor), *Volodymyr Petehyrych*, Dr. *Vira Hupalo* (main secretary)

REVIEWERS:

professor *Larysa Krushelnytska*
professor *Sergij Pyvovarov*

Recommended for publication by the Scientific council of Ivan Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies

Computer modeling:
Dr. *Natalia Bulyk*, *Ruslan Koropetskyi*
Translation into English:
Ruslan Koropetskyi and authors

Texts of publications are given at authors' editing

© by Ivan Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine and authors of articles

Cover illustration:

Reconstruction of Slavic dwelling from VI–VII centuries. Exposition of Archeological museum of Ivan Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine

Fortitle illustration:

Pot from the burial complex of Ulvivok group from second half of IX–VIII centuries B. C. Rovantsi Luts'k district Volhynian region. Excavations carried out by D. Pavliv, 1990.

ISBN 978-966-02-4745-1

ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

80-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

ЛАРИСИ КРУШЕЛЬНИЦЬКОЇ

ЗМІСТ

<i>Микола Бандрівський. Лариса Крушельницька: життя віддане науці</i>	11
---	----

ПРОБЛЕМИ. ГІПОТЕЗИ. УЗАГАЛЬНЕННЯ

<i>Олександр Ситник. Молодове V – 11-й шар мустьє: класифікація знарядь та заготовок</i>	16
<i>Роман Дмитрук, Андрій Богущкий, Ірина Думас. Умови формування лесово-грунтової серії відкладів палеолітичної стоянки Молодове V на Середньому Дністрі (за даними фауни молюсків)</i>	41
<i>Виталий Усик. Верхний палеолит Закарпаття: хронология и культурная принадлежность ориньяка Берегово I</i>	49
<i>Дмитро Павлів. Ульвівські келихи</i>	68
<i>Віталій Конопля, Ярослав Онищук. Кременярство висоцької культури</i>	103
<i>Микола Бандрівський. Етнокультурна ситуація на заході України у постгавський час: голіградська культура й пам'ятки латорицької групи (проблеми хронології й періодизації)</i>	127
<i>Володимир Цигилик. До питання етнокультурної ситуації у Верхньому Подністров'ї в першій половині I тис. н. е.</i>	162
<i>Віктор Войнаровський. Верхнє Побужжя як Балто-Чорноморське роздоріжжя (I тис. н. е.)</i>	170
<i>Наталія Войцешук. Типологія горщиків з поселення Грубешів Підгірний</i>	182
<i>Володимир Петегирич. Розвиток сільського господарства у Надбужанщині за доби раннього середньовіччя</i>	200

ПОЛЬОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

<i>Олександр Ситник, Руслан Коропецький, Андрій Богущкий, Марія Ланчонт, Ярослав Кусяк. Палеолітична пам'ятка Єзупіль III</i>	214
<i>Леонід Мацкевий, Ігор Кочкін, Галина Панахид. Підсумки та перспективи археологічних досліджень у с. Старуні</i>	242
<i>Орест Корчинський. Ранньосередньовічне місто на Верхньому Дністрі</i>	267
<i>Ярослав Погоральський. Ранньосередньовічні житла у басейні Серету</i>	283
<i>Роман Миська. Долітописний Теребовль</i>	292
<i>Jerzy Kuśnierz, Andrzej Urbański. Badania archeologiczne w obrębie wczesnośredniowiecznego kompleksu osadniczego w Guciowie na Rostoczu (pow. Zamość, woj. Lubelskie)</i>	304
<i>Александр Башков. Археологические исследования древнего Волчина в 2005–2006 гг.</i>	316
<i>Віра Гупало. Дослідження крипти № 4 у колишньому Бернардинському костелі в Дубні</i>	324
<i>Barbara Szybowicz. Analiza antropologiczna szczątków kostnych odkrytych w krypcie numer 4 znajdującej się w kościele pobenedyktyńskim w Dubnie na Wołyniu</i>	342
<i>Barbara Chudzińska. Nowożytnie dewocjonał z badań archeologicznych z terenu Polski Południowo-Wschodniej i Wschodniej Słowacji. Różnice i podobieństwa</i>	346
<i>Роман Берест. Дослідження монастиря в селищі Підкамінь на Львівщині</i>	360

ЗНАХІДКИ ТА ВІДКРИТТЯ

<i>Олег Шманько</i> . Випадкова знахідка ритуального скарбу трипільської культури з території Середнього Подністров'я.....	368
<i>Микола Ільків</i> . Знахідки кельтів у межиріччі Верхнього Сирету та Середнього Дністра.....	375
<i>Віталій Конопля, Дмитро Павлів</i> . Кременеві серпи із Старого Яричева.....	387
<i>Василь Олійник, Віталій Олійник</i> . Знахідки давньоруських енкалпціонів на півдні Тернопільщини.....	390
<i>Василь Оприск, Михайло Рожко</i> . Скарб срібних монет з вул. Клепарівської у м. Львові.....	393

З ІСТОРІЇ АРХЕОЛОГІЇ

<i>Наталя Булик</i> . Археологічні колекції у музеях Львова (1823–1914).....	407
<i>Ігор Берест</i> . Втрати Національного музею у Львові в часи Першої світової війни.....	429
<i>Павло Пеняк</i> . Із історії археологічних з'їздів.....	435
<i>Олена Томенюк</i> . Палеогеографічні та археологічні дослідження Юрія Полянського.....	438
<i>Лариса Чорнописька</i> . Професор Юрій Шумовський (до 100-річчя з дня народження).....	444
<i>Тарас Романюк</i> . Наукова діяльність Івана Борковського в Чехословаччині.....	448
<i>Леонід Мацкевий, Роман Могитич</i> . Дослідник давньої архітектури Іван Могитич.....	454
<i>Яна Яковичина</i> . Деякі аспекти класифікації трипільської кераміки (історіографія питання).....	458
<i>Віталій Ляска</i> . Планувальна структура Галича XI–XIII ст.: історія досліджень.....	467

РЕЦЕНЗІЇ

<i>Віра Гупало</i> . Anna Dążkowska. <i>Odzież dziecięca w Polsce w XVII i XVIII wieku</i> . Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. – Toruń, 2007. – 260 s.....	477
---	-----

CONTENT

<i>Mykola Bandrivs'kyj. Larysa Krushel'nyts'ka: life, given to science</i>	11
--	----

PROBLEMS. HYPOTHESES. SUMMARIES

<i>Olexandr Sytnyk. Molodove V – 11-th Mousterian layer: classification of tools and blanks</i>	16
<i>Roman Dmytruk, Andrij Bohutskyi, Iryna Dumas. Terms of forming of loess-ground series of sediments of Paleolithic site Molodove V in region of middle Dnister basin (from data of fauna of shellfishes)</i>	41
<i>Vitalij Usik The Upper Paleolithic of Transcarpathian: chronology and cultural determination of Aurignacian of Beregovo I site</i>	49
<i>Dmytro Pavliv. Ulvivok goblets</i>	68
<i>Vitalij Konopja, Jaroslav Onyschuk. Flint industry of Vysots'ka culture</i>	103
<i>Mykola Bandrivs'kyi. Ethnocultural situation in Western Ukraine in Postgava period of Goligrady culture and sites of Latoryts'ka group (problems of chronology and periodisations)</i>	127
<i>Volodymyr Cyhylyk. Ethnic-cultural situation in Upper Dnister region during first half of I kyr A.D.</i>	162
<i>Victor Voynarovskij. Upper Bug region as Baltic-Black Sea crossroad (I kyr. A. D.)</i>	170
<i>Natalia Wojceschuk. Typology of pots from the settlement near Grubeszów Podgórný</i>	182
<i>Volodymyr Petegrych. Development of agriculture in Upper Bug basin region during the Early Middle Age</i>	200

FIELD RESEARCHES

<i>Olexandr Sytnyk, Ruslan Koropets'ky, Andriy Boguts'ky, Maria Lanchont, Jaroslav Kusiak. Paleolithic site Yezupil III</i>	214
<i>Leonid Matskevych, Ihor Kochkin, Halyna Panakhyd. Results and perspectives of archaeological research near Starunia</i>	242
<i>Orest Korchyns'kyi. Nameless Early Medieval city in Upper Dnister region</i>	267
<i>Jaroslav Pohoral's'kyi. Early Medieval dwellings from basin of Seret River</i>	283
<i>Roman Mys'ka Ancient Terebovl'</i>	292
<i>Jerzy Kuśnierz, Andrzej Urbański. Archeological investigations of complex of Early Medieval settlements in Gutsiów in Roztochia (pow. Zamość woj. Lublin)</i>	304
<i>Alexandr Bashkov. Archaeological researches of ancient Volchyn in 2005–2006</i>	316
<i>Vira Hupalo. Researches of crypt № 4 in former Bernardynian church in Dubno</i>	324
<i>Barbara Szybowicz. Antropological analysis of remains discovered in crypt № 4 of former Bernardynian church in Dubno on Volhynian area</i>	342
<i>Barbara Chudzińska. Modern devotional objects from archaeological excavations in the area of south-eastern Poland and eastern Slovakia. Differences and similarities</i>	346
<i>Roman Berest. Archaeological surveys on the territory of cloister in Pidkamin' (Brody district L'viv region) and adjacent area</i>	360

FINDS AND DISCOVERIES

<i>Oleg Shman'ko. Accidental finding of the ritual hoard of the Trypillia culture on the territory of the Middle Dnister region</i>	368
---	-----

<i>Mykola Il'kiv</i> . Findings of the bronze celts on the territory of the Upper Siret and Middle Dnister.....	375
<i>Vitalij Konoplja, Dmytro Pavliv</i> . Flint sickles from Staryj Jarychiv.....	387
<i>Vasyl' Olijnyk, Vitalij Olijnyk</i> . Finds of Old Russian encolpions from the southern part of Ternopil region.....	390
<i>Vasyl' Oprysk, Mykhailo Rozhko</i> . Hoard of silver coins from Kleparivs'ka Street in L'viv.....	393

FROM THE HISTORY OF ARCHAEOLOGY

<i>Natalia Bulyk</i> . Archaeological collections in L'viv museums (1823–1914).....	407
<i>Ihor Berest</i> . Losses of National museum in L'viv during World War I.....	429
<i>Pavlo Penyak</i> . From the history of archaeological Congresses.....	435
<i>Olena Tomenjuk</i> . Yuriy Poljans'kyj's paleographical and archaeological researches.....	438
<i>Larysa Chornopys'ka</i> . Professor Juri Shumovs'ki (to 100-years anniversary of birthday).....	444
<i>Taras Romanjuk</i> . Ivan Borkovskiy's scientific activity in Czech-Slovakian republic.....	448
<i>Leonid Matskevyy, Roman Mogytych</i> . Researcher of ancient architecture Ivan Mogytych.....	454
<i>Jana Jakovyshyna</i> . Some aspects of classification of Trypilian ceramic (historiography of the issue).....	458
<i>Vitalij Liaska</i> . Planigraphic structure of Halych during XI–XIII: history of researches.....	467

CRITICAL REVIEWS. CONFERENCES

<i>Vira Hupalo</i> . Anna Drązkowska. <i>Odzież dziecięca w Polsce w XVII i XVIII wieku</i> . Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. – Toruń, 2007. – 260 s.....	477
---	-----

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АДЛУ – Археологічні дослідження Львівського університету. Львів
АДУ – Археологічні дослідження в Україні. Київ
АЗ – Археологические записки. Ростов-на-Дону
АО – Археологические открытия. Москва
АП УРСР – Археологічні пам'ятки УРСР. Київ
АС – Археологический съезд
АСГЭ – Археологический сборник Государственного Эрмитажа. Ленинград
БІЕВ – Буковинський історико-етнографічний вісник. Чернівці
БКИЧП – Бюллетень Комиссии по изучению четвертичного периода. Москва
ВІУ – Вісник інституту “Укрзахідпроектреставрація”. Львів
ВДИ – Вестник древней истории
ДАЛО – Державний архів Львівської області
ЗНТШ – Записки Наукового Товариства ім. Т. Шевченка. Львів
ІУ НАН України – Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України
КСИА АН СССР – Краткие сообщения Института археологии АН СССР. Москва
КСИА АН УССР – Краткие сообщения Института археологии АН УССР. Киев
КСИИМК – Краткие сообщения Института истории материальной культуры АН СССР. Москва
ЛІМ – Львівський історичний музей
МАСП – Материалы по археологии Северного Причерноморья. Одесса
МДАПВ – Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. Львів
МИА – Материалы и исследования по археологии СССР. Москва-Ленинград
НА ІУ НАН України – Науковий архів Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України
НТШ – Наукове товариство ім. Т. Шевченка
ПССИАЕ – Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології
ПСРЛ – Полное собрание русских летописей. Москва
СА – Советская археология. Москва
САИ – Свод археологических источников. Москва-Ленинград
ТКИЧП – Труды комиссии по изучению четвертичного периода. Москва
УІЖ – Український історичний журнал. Київ
ЦДІАУЛ – Центральний державний історичний архів України у Львові
ААС – Acta Archeologica Carpatica. Kraków
AP – Archeologia Polski
APŚ – Archeologia Polski Środkowowschodniej
AR – Archeologické Rozhledy
ERAUL – Études et recherches archéologiques de l'université de Liège
FAP – Fontes archaeologici Poznanienses. Poznań
FQ – Folia quartenaria. Kraków
JWP – Journal of the world prehistory
KHKM – Kwartalnik Historii Kultury Materialnej
MA – Materiały Archeologiczne
MS – Materiały Starożytne
MSROA – Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego. Rzeszów
MW – Materiały Wczesnośredniowieczne
MZKHD – Mitteilungen der Zentral-Kommission für Erforschung und Unterhaltung der Kunst- und historischen Denkmäler. Wien
PA – Památky Archeologické. Praha
Prz. A – Przegląd Archeologiczny. Poznań-Wrocław
PE – Préhistoire Européenne. Paris
SA – Slovenská Archeológia. Bratislava
Spr.A – Sprawozdania Archeologiczne. Kraków
WA – Wiadomości Archeologiczne. Warszawa
ZOW – Z Otchłani Wieków. Poznań-Warszawa
ZWAK – Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej. Kraków